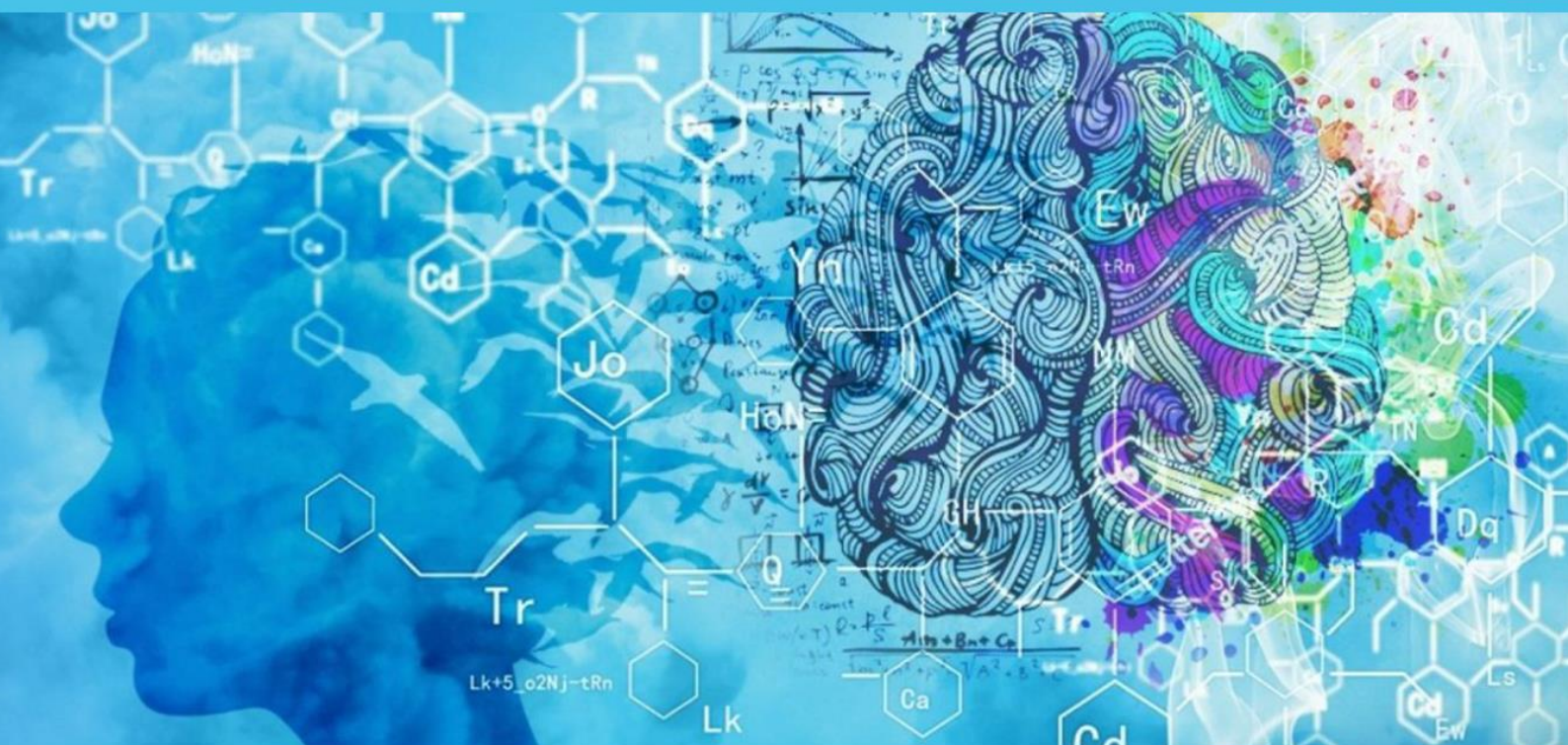

SCI-CONF.COM.UA

TOPICAL ISSUES OF MODERN SCIENCE, SOCIETY AND EDUCATION

**PROCEEDINGS OF VII INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
JANUARY 29-31, 2022**

KHARKIV 2022

TOPICAL ISSUES OF MODERN SCIENCE, SOCIETY AND EDUCATION

Proceedings of VII International Scientific and Practical Conference

Kharkiv, Ukraine

29-31 January 2022

Kharkiv, Ukraine

2022

UDC 001.1

The 7th International scientific and practical conference “Topical issues of modern science, society and education” (January 29-31, 2022) SPC “Sci-conf.com.ua”, Kharkiv, Ukraine. 2022. 1899 p.

ISBN 978-966-8219-85-6

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Topical issues of modern science, society and education. Proceedings of the 7th International scientific and practical conference. SPC “Sci-conf.com.ua”. Kharkiv, Ukraine. 2022. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/vii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-topical-issues-of-modern-science-society-and-education-29-31-yanvarya-2022-goda-harkov-ukraina-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine, Russia and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: kharkiv@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2022 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2022 Authors of the articles

ФИЛОЛОГИЧЕСКИЕ НАУКИ

284. *Morokhovskaya E. V.* 1432
SOCIAL DIFFERENTIATION OF AMERICAN ENGLISH IDIOMS
285. *Борисов О. О., Щотка Я. В.* 1435
ТЕМАТИЧНЕ РОЗМЕЖУВАННЯ ЛЕКСИКИ НА ПОЗНАЧЕННЯ
ТАТОО У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ
286. *Гайда О. М., Бездіжа А. А., Ленько Т. Р.* 1442
МІЖКУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАТИВНОЇ
ПОВЕДІНКИ
287. *Гнатюк О. Р.* 1450
СВІТОГЛЯДНІ ПАРАДИГМИ В. СТЕФАНИКА ТА
Е. КОЛДУЕЛА В КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНОМУ КОНТЕКСТІ
288. *Грицишин Р., Лазірко Н.* 1454
ПИТАННЯ САМОСВІДОМОСТІ МОЛОДІ В ТВОРЧОСТІ ІРВІНА
ВЕЛША
289. *Дашевська Л. М.* 1462
ОРГАНІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ
МОВИ НА БАЗІ КОМП'ЮТЕРНИХ КОМУНІКАЦІЙ У
ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ
290. *Ємець О. В., Гуцал К. В.* 1467
СУЧАСНІ МЕДИЧНІ ЛІМЕРИКИ: СТИЛІСТИЧНИЙ ТА
ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ
291. *Іванченко М. Ю.* 1473
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ МЕТАФОР У РОМАНІ С. КІНГА
«ЛОВЕЦЬ СНІВ»
292. *Клименко І. М.* 1478
ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОЇ ОСОБИСТОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ
ЛІТЕРАТУРИ
293. *Лях Т. О.* 1481
ПОЕТИКА УКРАЇНСЬКОЇ НОВЕЛИ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ
СТОЛІТЬ: СУБ'ЄКТИВНО-АВТОРСЬКА ВІЗІЯ БУТТЯ
294. *Нагорнюк Н. П., Савчук І. І.* 1488
ОСМИСЛЕННЯ ПОНЯТТЯ «ДОПОМОГА» НОСІЯМИ
СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ
ОДИНИЦЯХ
295. *Ничко О. Я.* 1493
ВИКОРИСТАННЯ НАВЧАЛЬНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ
ВУЗЬКОСПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ІНШОМОВНИХ ЕЛЕКТРОННИХ
ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ
АНГЛОМОВНОЇ ФОНЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ
296. *Савенко Т. Д., Савенко О. М.* 1496
КОМПОНЕНТИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА
ПРИ ПРЕЗЕНТАЦІЇ ІНОФОНАМ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

МІЖКУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ

Гайда Ольга Мирославівна

к. філол. н., доцент

Бездіжа Алла Анатоліївна

викладач

Ленько Тетяна Романівна

студентка

Галицький коледж ім. В'ячеслава Чорновола

м. Тернопіль, Україна

Вступ. Нове тисячоліття характеризується частими міграціями різних народів, що призводить до зникнення кордонів між державами. Люди різних етнічних груп взаємодіють між собою для вирішення економічних і політичних проблем, зростає кількість мігрантів, які отримали роботу в іноземних компаніях та корпораціях, місце навчання в університеті за кордоном. Зросла мобільність населення, яка призвела до частого використання такого поняття як міжкультурна комунікація.

Мета роботи полягає у аналізі основних міжкультурних особливостей комунікативної поведінки та характеристиці норм комунікативної поведінки української та американської лінгвокультурних спільнот.

Матеріали та методи. Процес глобалізації не залишив осторонь і Україну. Наші співвітчизники сьогодні беруть активну участь в міжнародних політичних, економічних і професійних організаціях, міжнародних форумах і конференціях, працюють в багатонаціональних компаніях. Українські студенти навчаються за кордоном, а туристи подорожують по всьому світу. Як показує досвід, щоб підтримувати цірізноманітні багаторівневі контакти і форми спілкування, необхідно знання не тільки відповідної мови, а й норм і правил іншомовної культури: моделей поведінки, психології, культури, історії іншої країни [6, с. 2].

Результати та обговорення. На сучасному етапі розвитку культури та комунікації, питання міжкультурних особливостей комунікативної поведінки вивчали такі вчені як Н. Волошин, О. Данищенко, А. Корнєєва та ін.

Термін «комунікативна поведінка» запропонував І. Стернін. Під комунікативною поведінкою, він розуміє — сукупність норм і традицій спілкування людей, соціальної, вікової, гендерної, професійної груп тощо, а також окремої особи. Це поведінка (вербальна і невербальна) особи чи групи осіб, яка в процесі спілкування, регламентована нормами і традиціями спілкування суспільства [8, с. 2].

І. Стернін виділяє такі норми комунікативної поведінки: загальнокультурні; групові; ситуаційні; індивідуальні [8, с. 2]. Загальнокультурні норми комунікативної поведінки характерні для всього національного культур світу і містять загальноприйняті правила мовленнєвого етикету та культур, які використовуються в різних ситуаціях. Вони не залежать від статі, віку, соціального статусу, спеціалізації чи професійної діяльності. Загальнокультурними нормами є стандартні ситуації, вітання і прощання, знайомства, привернення уваги, вибачення, розмова по телефону, письмове повідомлення, компліменти, подяки, побажання, втіхи, співчуття, співчуття.

Ситуаційні норми залежать від конкретної мовної ситуації, яка може бути зумовлена статусом, темою спілкування. Наприклад, спілкування старшого покоління з молодшим в мусульманській країні набагато вертикальніше, ніж у європейський; спілкування між чоловіком і жінкою, згідно з європейськими традиційними нормами, є горизонтальним відповідно до статусу спілкування, а в мусульманській культурі — вертикальним.

Групові норми містять специфіку спілкування, характерну для субкультур, професійної культури та соціальних груп. Особливості комунікативної поведінки чоловіків, жінок, вчителів, програмістів, юристів, лікарів, «гуманістів» та ін.

Індивідуальні норми комунікативної поведінки відображають індивідуальну культуру і комунікативний досвід особистості і є особистим

заломленням загальної культурно-ситуаційної комунікативної норми в мовній особистості [4].

У структурі комунікативної поведінки можна виділити такі компоненти: [7, с. 1] національний характер комунікантів як сукупність психічних характеристик особи, що належить до аконкретних націй; специфічні особливості спілкування, зумовлені національним характером мовців, виявляються в представниках певного народу в усіх комунікативних ситуаціях незалежно від предмета спілкування тощо; вербальна комунікативна поведінка, що включає набір правил і традиції словесного спілкування в певних умовах спілкування і виражена в етнічних стереотипах; невербальна комунікативна поведінка, включаючи вираз обличчя, жести, взаємна розвага комунікантів, фізичні контакти в спілкуванні; національна соціальна символіка, тобто сукупність предметно повсякденних дій людей беручи участь у комунікативному процесі [7, с. 3].

Національно-культурні особливості комунікативної поведінки включають такі поняття, як менталітет та національний характер. Менталітет розуміється як категорія, що відображає внутрішню організацію та диференціацію ментальності, склад розуму, склад душі народу [7, с. 5]. Під національним характером розуміються деякі стереотипи поведінки, надособистісні установки та особливості національного виховання, властиві певному народові. При цьому менталітет несе перцептивну функцію, може бути співвіднесений зі світоглядом, а характер пов'язаний насамперед із манерами, найчастішими проявами певної поведінки, зокрема і мовної. Обидва ці явища тісно взаємодіють із мовою, що відбивається у лексиці, а й у синтаксичних структурах, інтонації та інших його аспектах.

У культурах США або Бразилії люди схильні бути доброзичливими (м'якими) із новими знайомими. Вони часто посміхаються перехожим, швидко переходять до неформального спілкування, діляться інформацією про себе і задають особисті питання людям, яких ледь знають. Але після недовгої

дружньої бесіди ви можете раптово наштовхнутися на закритість співрозмовника, який захищає своє справжнє «я».

В українській культурі люди спочатку більш закриті у ставленні до тих, із ким не пов'язані дружбою. Вони рідко посміхаються перехожим, не запитують у малознайомих людей про особисте, не розповідають про своє життя і проблеми, але з часом, коли знайомляться ближче, стають привітними і товариськими. Хоча стосунки складаються повільно, вони, зазвичай, триваліші [1, с. 28].

Поняття дружби і значення слова «друг» відмінні в обох культурах. Американці рідко вживають слово «знайомий» або «товариш», тому «friend» вживають у більш широкому розумінні. Friend – це людина, із якою американець спілкується в цей період часу. Якщо люди припиняють спілкування, вони перестають бути друзями. В українській культурі «друг» має більш глибоке значення і означає особу, пов'язану дружбою, довір'ям, відданістю, а також взаємним коханням та любов'ю.

В американському розумінні «культура» означає спосіб життя людей, який переходить від покоління до покоління через практичне навчання, фундаментальні переконання, цінності, спосіб мислення і світогляд, який поділяє більшість американців. Підсвідому частину культури засвоює людина у родині, у процесі життя [1, с. 29].

Серед цінностей, за якими живуть американці, виділяють такі: 1) влада над обставинами (американці вважають, що кожна окрема людина має можливість контролювати все, що потенційно може впливати на неї, а проблеми, які є у людини, пов'язані не з невдачею, а з особистим небажанням влаштувати своє життя краще); 2) зміни (на думку американців, зміни – на краще, адже вони завжди пов'язані з розвитком, вдосконаленням та прогресом); 3) час та управління ним (для будь-якого американця час – це цінність виняткової важливості; їх мова наповнена посиленнями на час, який високо цінують [1, с. 29]. Час може «last» (тривати), «fly» (летіти), «be filled» (бути заповненим), його можна «save» (заощадити), «use» (використати), «waste»

(витрачати), «lose» (втратити), «be given» (отримати), «manage» (керувати), «make time for» (знайти), «make the most of the time» (максимально використати) і навіть «kill» (убити). Американські прислів'я підкреслюють важливість часу та мудрого його використання, постановку цілей та їх досягнення, наприклад, «If we take care of the moments, the years will take care of themselves», «Lost time is never found again», «Time is the most valuable thing a person can spend»); 4) рівність та рівноправність (рівність для американців – одна із найважливіших цінностей, вони вважають, що усі люди «створені рівними», вони не відчують необхідності проявляти шанобливе ставлення до тих, хто стоїть вище у суспільній ієрархії, і навпаки, часто спілкуються з людьми нижчого соціального статусу як із рівними собі); 5) індивідуалізм та недоторканість приватного / особистого життя (у США недоторканість вважають не лише позитивною, але й абсолютно необхідною, бажаною і приємною умовою життя [1, с. 29]); 6) концепція «допоможи собі сам» (американці пишаються тим, що завдяки власним зусиллям та працьовитості досягають значних кар'єрних успіхів будь-якого рівня; у словнику англійської мови є понад сотню складних слів з префіксом – «self», наприклад, self-confidence, self-esteem, self-image, self-pity, self-discipline і багато інших); 7) конкуренція і вільне підприємництво (американці високо цінують конкуренцію і створили засновану на ній економічну систему вільного підприємництва; вони впевнені, що економіка, яка заохочує конкуренцію, виявляє найкращі риси в людях, а суспільству, зорієнтованому на конкуренцію, забезпечено швидкий прогрес [1, с. 29]); 8) орієнтація на майбутнє (американці впевнені, що майбутнє змусить їх переоцінити минуле і тому погано усвідомлюють теперішнє, яким би щасливим не був теперішній час, вони сподіваються на краще); 9) орієнтація на роботу (одне з перших питань одного американця до іншого буде пов'язане з роботою: «What do you do?», «How did you get into your profession?», «Are you working on any interesting projects right now?», «What is your favorite part of the job?»); під час відпочинку всі дні відпустки будуть ретельно спланованими, насиченими та активними); 10) прямота, відвертість та чесність (американці, однак, завжди

надають перевагу прямому підходу до справи і відверто говорять про неприємну подію, оскільки втрачають довіру до будь-кого, хто віддає перевагу натякам та недомовкам); 11) практичність та ефективність (американці намагаються зменшити вплив емоцій на прийняття рішення, вони завжди оцінюють ситуацію за об'єктивними факторами; популярний серед американців «емпіричний» підхід до вирішення проблем також відображає їх практичність; цей підхід передбачає складання списку можливих рішень тієї чи іншої проблеми, а згодом послідовний аналіз кожного з них із метою виявлення найбільш ефективного з усіх можливих); 12) матеріалізм та споживання (американці переконані, що матеріальні об'єкти, які їм належать, є природною перевагою, даною їм важкою працею та цілеспрямованістю, вони вважають матеріальні цінності нагородою, яку могли б отримати усі інші, якби були такими ж трудолюбивими, амбітними та мотивованими, як самі американці. За даними Міжнародної організації праці (ILO), щороку американці працюють на 137 годин більше, ніж японські працівники, на 260 годин більше, ніж британські робітники, і на 499 годин більше, ніж французькі робітники [1, с. 30]).

Якщо порівняти норми комунікативної поведінки української та американської лінгвокультурних спільнот, то виявимо практично протилежні характеристики, помітна у практичному, зручному одязі, якому надають перевагу американці, а також у щоденних вітаннях. На зміну формальному «How do you do?» більшість людей вживає неофіційне «Hello!» або «Hi!»);

Особливості національного характеру американців знаходять вираження у характерному для них типі спілкування, а саме у вмінні слухати, у високому рівні самоконтролю, довірі, емоційній стриманості, належному рівні побутової ввічливості, гуморі, некатегоричності та антиконфліктній орієнтації.

Висновки. Порівняння норм комунікативної поведінки української та американської лінгвокультурних спільнот дозволило виявити практично протилежні характеристики.

Українці — в більшості колективісти, воліють приймати колективне рішення та орієнтуються на групу. Проявляють обережність, як у словах, так і у вчинках. Українці емоційні, щирі та дружелюбні. Суспільна власність може швидко стати приватною. Цінують ставлення колективу, в якому працюють. Мають повільний темп життя, схильні до песимізму.

Американці ж — індивідуалісти. Самі вирішують свої проблеми та відстоюють свою думку. Прагматичні, оптимістичні, люблять ризикувати. Чітко розмежовують суспільну і приватну власність. Обережно приятелюють, такі стосунки рідко переходять в глибоку дружбу. Розмежовують роботу та соціальне життя, контролюють та цінують час (свій і чужий).

Отже, проведене дослідження засвідчило відмінні риси комунікативної поведінки та ціннісних орієнтирів української та американської лінгвокультурних спільнот, зумовлених природою міжкультурних відмінностей та ступенем їх значимості для представників культури. Ключем до успішної комунікації є розуміння та повага до культурних відмінностей інших.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Волошин Н., Новак В. Міжкультурна специфіка американської та української комунікативної поведінки. *Актуальні питання іноземної філології*. Луцьк: СНУ ім. Лесі Українки. 2018. № 9. С. 26-32.
2. Данишенко О. С. Сутність та особливості формування міжкультурної компетентності. *Економіка та держава*. 2012. № 12. С. 141-144.
3. Корнєєва А. В. Комунікативна поведінка як спосіб вираження культурної ідентичності. *Вісник НГУ*. 2017. № 4. С. 78-86.
4. Куличенко Ю. Н. Національно-культурні особливості вербальної комунікативної поведінки. *Переклад і порівняльна лінгвістика*. 2015. № 11. С. 90-92.
5. Міжкультурна комунікація: навч. посібник. URL: https://subject.com.ua/textbook/mova/11klas_1/4.html (дата звернення: 12. 11. 2021)
6. Панченко В. Особливості міжкультурних комунікацій: елементи, етапи, стратегії розвитку. Тернопіль: ТНЕУ. 2017. 132 с.

7. Karlfried K. Interpersonale und interkulturelle Kommunikation (2003).
URL: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-662-07971-3_4
8. Kulichenko, Y. N. National and cultural peculiarities of communicative behaviour (2015). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/natsionalno-kulturnye-osobennosti-kommunikativnogo-povedeniya/viewer>